

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
(8 травня 2025 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків – 2025

УДК 327(100)(063)

М 83

Ресстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(№729 від 9 грудня 2024 року)

Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 23 квітня 2025 року)

Голова редакційної колегії:

Наталія Вінникова, доктор політичних наук, професорка

Редакційна колегія:

Віталій Солових, доктор наук з державного управління, професор

Ірина Пересипкіна, к.політ.наук, доцент

Ганна Федорова, старша викладачка

Адреса редакційної колегії:

61022, м. Харків, майдан Свободи 6,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»,
кафедра міжнародних відносин, к. 264,
тел. (057) 705-10-59,
e-mail: interrelations.conference@gmail.com

М83 Міжнародні відносини у глобальному та регіональному вимірі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (8 травня 2025 року, м. Харків, Україна) / За ред. Н. А. Вінникової [Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – Систем. вимоги: Процесор Pentium-класу; ОС Windows 7/10; Acrobat Reader 10. – (PDF 233 с.)

До матеріалів увійшли тези наукових доповідей науковців, практичних діячів, викладачів та здобувачів, що присвячені таким питанням, як: Європейський Союз у контексті динаміки міжнародних відносин; європейська безпека в умовах сучасних геополітичних загроз; перспективи та виклики інтеграційним процесам в Європі; економічні відносини України з Європейським Союзом; потенціал цифрової стратегії Європейського Союзу; культурна дипломатія та гуманітарне співробітництво між Україною та ЄС; участь України в науковому й освітньому просторі Європейського Союзу.

URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/21435>

УДК 327(100)(063)

© ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025

ЗМІСТ

Burek Vasylyna-Mykhailyna

Economic integration of Ukraine and the European Union:
analysis of sanctions policy and trade relations in the context of European integration..... 7

Faiier Olena

Professional liability insurance as an instrument to ensure the economic security of the state... 11

Mysak Jana

Strategic activities of the European Union to stabilize food security after 2022:
the importance of Ukrainian cereal exports as an instrument of economic diplomacy..... 13

Peresyphkina Iryna

The role of the EU in ensuring security in the face of modern geopolitical threats..... 17

Pisarevskiy Mykola, Miroshnychenko Tetiana

Cultural diplomacy as a foreign policy instrument of the modern European state..... 21

Statsenko Artur

Security guarantees in a changing world:
the Budapest memorandum and NATO's collective defense mechanism..... 25

Vinnykova Nataliya

The EU's course on strategic autonomy in the fragmented world..... 29

Zahnoiko Vadym

Communication of hromadas with internally displaced persons
as a component of decentralisation on Ukraine's path to the EU..... 33

Zaporozhchenko Ruslan

De-imperialization as a foreign policy strategy:
is the EU able to rethink its role in the world?..... 38

Zhornytska Anastasiia

The potential of civil society digitalization: the experience of the European Union..... 42

Алексеевко Людмила, Артеменко Людмила, Юркевич Оксана

Фінансово-гуманітарна безпека України в контексті Євроатлантичного виміру..... 45

Ахалаіа Діана

Космічна дипломатія Європейського Союзу
як інструмент м'якої сили в міжнародних відносинах..... 48

Бакуменко Анна

Еволюція публічної дипломатії у контексті сучасних міжнародних відносин..... 52

Баранець Василь, Осадца Іван

Можливі ризики та переваги використання ІІІ
в дипломатії та міжнародних відносинах..... 56

Величко Катерина

Виклики європейської безпеки в контексті війни в Україні..... 60

Виговська Ольга

Європейська інтеграція вищої освіти України: виклики і перспективи..... 63

<i>Волинець Яна</i> Роль ОБСЄ у формування системи європейської безпеки в умовах трансформації міжнародного порядку.....	66
<i>Жайворонок Марина</i> Мобільність здобувачів вищої освіти як важливий чинник інтеграції України до європейського науково-освітнього простору.....	70
<i>Здоровко Світлана</i> Боротьба з дезінформацією як новий пріоритет для міжнародних організацій.....	74
<i>Іванченко Маргарита</i> Роль української діаспори в ЄС у просуванні культурної дипломатії.....	77
<i>Іоффе Ілля</i> Застосування теорії ігор у міжнародних політичних дослідженнях: методологічні аспекти та практичні застосування.....	81
<i>Кобець Юлія, Міщук Андрій, Міщук Мар'яна</i> Виклики європейській безпековій політиці: від гарантій безпеки США до потреби у стратегічній автономії.....	85
<i>Коломиц Назарій</i> Співпраця України з ЄС у боротьбі з кіберзлочинністю.....	89
<i>Коновальська Катерина, Солових Євгенія</i> Культурна дипломатія як інструмент залучення фінансової допомоги для ЗСУ на прикладі благодійного ярмарку в Порту, Португалія.....	93
<i>Копиленко Діана</i> Потенціал цифрової стратегії ЄС.....	98
<i>Котляров Максим</i> Інформаційна та кібербезпека в контексті діяльності НАТО: виклики гібридної війни та перспективи колективної оборони.....	101
<i>Кочанов Володимир</i> Вплив міжнародних санкцій на інформаційну політику: на прикладі російсько-української війни.....	104
<i>Крупський Владислав</i> Як Росія стає сировинним придатком Китаю.....	107
<i>Кублик Василь</i> Роль України в безпеці Європи.....	110
<i>Кузь Олег</i> Міжмор'я як метафора: від концепту до геополітичного проєкту.....	113
<i>Куц Юрій</i> Мовна безпека в умовах сучасних геополітичних загроз в Україні.....	115
<i>Лаврентій Дмитро</i> Особливості німецької національної моделі охорони здоров'я: структура, виклики та перспективи.....	122

<i>Лепехова Анна, Субота Вікторія</i> Загальний аналіз економічного співробітництва України та Європейського Союзу: вплив геополітичних змін на економічні відносини...	126
<i>Лещинська Олена</i> Інтеграція західних Балкан до Європейського Союзу: виклики, перспективи та геополітичні чинники.....	129
<i>Липов Володимир, Носова Ольга</i> Розвиток цифрових технологій як чинник поглиблення суперечностей глобалізація / регіоналізація світового господарства.....	133
<i>Лучак Микола</i> Наукова та освітня інтеграція України в ЄС: виклики та перспективи.....	138
<i>Майстро Максим</i> Фактор Калінінградської області РФ у безпековій архітектурі Балтійського регіону.....	141
<i>Марченко Іван</i> Ідеологія трампізму як новий базис зовнішньополітичного курсу США.....	145
<i>Марчук Наталія</i> Комунікаційна політика ЄС в умовах російсько-української війни.....	147
<i>Махотін Тимур</i> Дезінформація як інструмент гібридної війни: політичні технології.....	150
<i>Мельничук Володимир</i> Розвиток тайванської проблеми та можливості ЄС у вирішенні конфлікту.....	153
<i>Мнекіна Марія, Шевель Елвіра</i> Європейський цифровий розвиток в інформаційному просторі Xinhua: особливості висвітлення на тлі американсько-китайських технологічних протиріч.....	157
<i>Мурадова Владислава</i> Європейська підтримка розвитку освіти та науки в Україні як важливий чинник модернізації освітньої системи.....	161
<i>Науменко Катерина</i> Роль місцевого самоврядування в процесах європейської інтеграції України: досвід та подальші перспективи.....	165
<i>Острецька Анастасія</i> Культурна дипломатія України як фактор формування стратегічного партнерства з країнами ЄС в умовах російсько-української війни.....	169
<i>Пєфтиц Віра</i> Між молотом та ковадлом: Балкани на перехресті інтересів Європейського Союзу й Туреччини.....	173
<i>Погрібна Вікторія</i> Гібридний тероризм: виклики та наслідки для Європи і світу.....	177
<i>Пруненко Дмитро, Солових Артем</i> Логістика залізничного сполучення ЄС: досвід для України.....	181
<i>Резуненко Вероніка</i> Цифровий компас – 2030 як європейська стратегія цифрової трансформації.....	185

<i>Романюк Олександр</i> Проблема європейської безпеки в контексті нової геополітичної ситуації: інституційний аспект.....	189
<i>Сободєєва Анастасія</i> Сучасні інструменти у міжнародних відносинах: чи може штучний інтелект замінити людину-аналітика?.....	193
<i>Солових Віталій</i> Трансформація зовнішньої політики ЄС у контексті сучасної динаміки міжнародних відносин.....	196
<i>Солових Євгенія</i> Човникова дипломатія як інструмент мирного врегулювання: роль ЄС у спробах припинення війни між Росією та Україною.....	203
<i>Требін Михайло</i> Європейська безпека в умовах турбулентного світу.....	208
<i>Федорова Ганна</i> Культурна дипломатія України: шлях до європейського простору.....	212
<i>Хижняк Лариса</i> Аналітика в гуманітарному співробітництві між Україною та ЄС.....	214
<i>Чернишова Лариса</i> Роль транскордонної інфраструктури в економічній співпраці України та ЄС.....	218
<i>Чміль Олеся</i> Роль Хорватії у зміцненні європейської безпеки в умовах геополітичних викликів.....	221
<i>Шевель Елвіра</i> Європейський Союз у контексті динаміки міжнародних відносин.....	225
<i>Шкурко Арсеній</i> Французька модель забезпечення європейської безпеки: стратегія, механізми та виклики.....	228

МІЖМОР'Я ЯК МЕТАФОРА: ВІД КОНЦЕПТУ ДО ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПРОЄКТУ

Кузь Олег Миколайович

завідувач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
доктор філософських наук, професор
oleh.kuz@hneu.net

Протягом останніх років спостерігається певна криза Європейського Союзу, яка торкнулася майже усіх сфер діяльності організації та її держав: від економічної та соціокультурної, до політичної та безпекової. Зростання внутрішньої напруги призводить до наростання протиріччів і дискусій стосовно вже існуючих європейських інституцій, і, відповідно, до пошуку нових засобів ефективного вирішення кризових ситуацій та «конструювання» нових інструментів протидії потенційним загрозам.

Починаючи з міжнародної фінансової кризи 2008 року та слабких показників економічного зростання багатьох країн Європи за останні роки, соціальної кризи у вигляді проблеми біженців та нелегальних мігрантів, виходу Великобританії зі складу союзу, ЄС страждає від постійних потрясінь, що, логічним чином, призводить до політичної нестабільності у регіоні. Результатом такої політичної кризи стає політична фрагментація європейських країн, що проявляється у піддаванні сумніву ліберально-центристської парадигми та курсу ЄС, посиленні правих та лівих сил, появленню поліфонії думок стосовно загального політичного курсу союзу.

Відправною точкою появи різних ревізійністських поглядів стосовно політики ЄС і його провідних інституцій (таких як Європарламент, ОБСЄ тощо), ефективності діяльності інших міжнародних організацій – ООН та НАТО – стали експансіоністські дії з боку Російської Федерації. Анексія Криму, військове втручання у конфлікт на Донбасі, нарешті, повномасштабне вторгнення 2022 року продемонстрували неспроможність ані ЄС з ОБСЄ, ані НАТО з ООН адекватно реагувати на зовнішні безпекові виклики часу. Таке становище викликає сумніви у країн-членів вищезазначених організацій стосовно власної безпеки.

Особливу стурбованість виявили країни Східної Європи, що стоять на захисті східного європейського кордону, а відтак є потенційним об'єктом подальшої російської експансії, що і є квінтесенцією таких побоювань. Країни Балто-Чорноморського простору вже давно не є «об'єктами» політики ЄС, навпаки, відіграючи свою неабияку роль у функціонування союзу, вони стають

не менш важливими акторам ніж «великі гравці» як Франція та Німеччина на «великій шахівниці» Європи [4; 5].

Усвідомлюючи потенційні загрози російської агресії та гібридної війни, існування спільного історичного бекграунду, геостратегічного бачення та спільних геополітичних орієнтирів країни Східної Європи вдаються до «конструювання» та оформлення нових регіональних ініціатив. Крім того, необхідність таких дій підкріплюється перспективами економічної регіональної інтеграції. Такі субрегіональні інтеграційні дії вже втілюються у життя у вигляді таких проєктів, як Бухарестська дев'ятка, Люблінський трикутник, Вишеградська четвірка [3].

На тлі вищезазначених подій у науковому та суспільно-політичному дискурсах все частіше стала згадуватися геополітична концепція Міжмор'я, активізувалися наративи стосовно необхідності реалізації у життя проєкту, який зможе об'єднати країни Східної Європи у Балто-Чорноморський стратегічний альянс – у вузькому розумінні ідеї *Intermarium* – або навіть у спільний стратегічний простір між Балтійським, Чорним та Адріатичним морями у більш широкому трактуванні [2; 5].

Концепт Міжмор'я не є новим, нещодавно «сконструйованим». Концепція нараховує вже більше століття, починаючи від ідеї Юзефа Пілсудського стосовно необхідності альянсу «від моря до моря», продовжуючи пізнішими міркуваннями вітчизняних науковців та політиків – М. Міхновського, М. Грушевського, С. Рудницького, Ю. Липи, В. Чорновола та інших. Ідея такого альянсу неодноразово висувалася у пострадянські часи як литовськими і польськими політичними діячами (К. Прунскене, Л. Качинський), так і українськими можновладцями (Л. Кучма, В. Ющенко, Д. Кулеба) та експертами (Є. Магда, Ю. Романенко).

Особливим поштовхом до відродження Міжмор'я та реалізації геополітичного проєкту у сучасності стала промова польського президента Анджея Дуди, який у 2015 році акцентував ідею створення партнерського блоку держав Чорного, Балтійського та Адріатичного морів [1]. Ця заява породила нову хвилю дискусій навколо проєкту Міжмор'я, активізувала увагу науковців та суспільно-політичних діячів до концепції та стала підґрунтям для логічної тези про те, що такий геополітичний проєкт є актуальним і може бути фактично реалізований у контексті нової геополітичної ситуації регіону.

Нова міжнародно-політична реальність, що втілюється у повномасштабній російсько-українській війні, демонструє безпрецедентне зближення країн Центральної та Східної Європи з Україною [6].

На фоні офіційного курсу європейської та євроатлантичної інтеграції України, значного посилення польсько-українського та балто-українського

партнерства у всіх сферах відносин, а також за наявності спільних стратегічних проблем та орієнтирів країн трьох морів, ідея геополітичного проекту Міжмор'я має усі можливості на відродження у формі створення реального стратегічного альянсу найближчим часом. Такий альянс може стати ефективним засобом підвищення безпекового потенціалу для України, створити сприятливі умови для політичного, економічного, соціального, культурного партнерства країн Міжмор'я, а також пролобіювати членство України у системах європейської та євроатлантичної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Анжей Дуда виступає за створення блоку держав від Балтійського до Чорного моря. *Польське радіо*. 05.08.2015. URL: <https://web.archive.org/web/20150808011928/http://www.polradio.pl/5/38/Artykul/216158> (дата звернення: 10.02.2025).
2. Загребельний І. В. Міжмор'я: (майже) втрачений шанс. Київ: ФОП Халіков, 2019. 418 с.
3. Тодоров І., Тодорова Н. Геополітичний проект Міжмор'я і Російська агресія. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2016. № 2 (17). С. 27–40.
4. Boichenko M. I. Intermarium as One of the Future European Image of Ukraine. *Future Human Image*. 2020. Vol. 13. P. 6-13. URL: <https://doi.org/10.29202/fhi/13/1> (Last accessed: 10.02.2025).
5. Chodakiewicz M. J. Intermarium: The Land between the Black and Baltic Seas. New York: Routledge, 2017. 568 p.
6. Grosse T. G. The War in Ukraine as a Statebuilding Factor of European Integration. *Journal of International Affairs*. 2023. No. 75(2). P. 27–44. <https://www.jstor.org/stable/27231735>

МОВНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗАГРОЗ В УКРАЇНІ

Куц Юрій Олексійович,

професор кафедри публічного управління та
державної служби ННІ "Інститут державного
управління" Харківський національний

університет імені В. Н. Каразіна, доктор наук з державного управління,
професор.

koots.yuriy@gmail.com

Формування мовної безпеки в умовах сучасних геополітичних загроз є одним із ключових завдань державної політики України, зокрема у сфері публічного управління. Війна з російською федерацією актуалізувала проблему

Електронне наукове видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
(8 травня 2025 року, м. Харків, Україна)

Українською та англійською мовами
Текст подається в авторській редакції

Відповідальний за випуск: *Наталія Вінникова, Ганна Федорова*
Оригінал-макет: *Ганна Федорова*

Формат 60x84/16. Гарнітура Таймс.
Обл.-вид. арк. 30,08. Умовн. друк. арк. 24,16. Замовлення № 160//25

Системні вимоги:
Процесор Pentium-класу; ОС Windows 7/10; дисковод CD-ROM AcrobatReader 10.
Об'єм даних 7,8 Мб.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, 61022, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009 р.